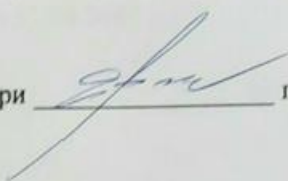

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту

Затверджено

на засіданні кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту
економічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 8 від 12 січня 2021 р.)

Завідувач кафедри проф. Крупка М.І.

Силабус з навчальної дисципліни
«ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ»,
що викладається в межах дисциплін вільного вибору студентів
із циклу професійної та практичної підготовки
другого (магістерського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальності
“Фінанси, банківська справа та страхування”

Львів 2021 р.

Назва дисципліни	ПЛАТІЖНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ
Адреса викладання дисципліни	м. Львів, пр. Свободи, 18
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Економічний факультет Кафедра фінансів, грошового обігу і кредиту
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	07 «Управління та адміністрування»; 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Викладач дисципліни	<i>Вишивана Богдана Михайлівна</i> , к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту;
Контактна інформація викладача	bohdana.vyshyvana@lnu.edu.ua ; https://econom.lnu.edu.ua/employee/vyshyvana-b-m
Консультації з питань навчання відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю). Онлайн консультації за допомогою сервісів Microsoft Teams, Zoom, Viber, Telegram (за попередньою домовленістю).
Сторінка дисципліни	https://econom.lnu.edu.ua/course/platizhni-systemy-i-tekhnohii-osvitno-naukova-prohrama-finansy-i-kredyt
Інформація про дисципліну	Дисципліна “Платіжні системи і технології” є вибірковою дисципліною спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування” для освітньо-наукової програми “Фінанси і кредит”, яку викладають в 11 семестрі в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	<p>Значення платіжних систем для економіки держави полягає у забезпеченні своєчасності та гарантованості платежів, створенні можливості максимального прискорення платежів, здійснення їх у режимі реального часу, що забезпечує високу швидкість обороту капіталу та економію трансакційних витрат. Висока концентрація платежів у банківських установах забезпечує можливості для застосування клірингу, організації контролю за легальністю платежів. Нормативне визначення принципів, правил і процедур здійснення платежів та створення механізму контролю за їх дотриманням сприяють посиленню довіри між учасниками платіжних відносин.</p> <p>Глобальні масштаби розрахункових операцій потребують досконалого володіння технологіями здійснення грошових переказів, обслуговування платежів, можливостями та перевагами розрахунків за допомогою систем електронних платежів. У зв'язку з цим важливе значення має вивчення дисципліни “Платіжні системи” студентами освітнього ступеня магістр спеціальності “Фінанси, банківська справа та страхування” освітньо-професійної програми “Фінанси і кредит”.</p>
Мета та цілі дисципліни	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни “Платіжні системи” є засвоєння теоретико-методологічних засад і організаційно-правового механізму функціонування платіжних систем.</p> <p>Цілями вивчення дисципліни “Платіжні системи” є формування у студентів базових знань щодо принципів функціонування платіжних систем, їх різновидів, платіжних інструментів, можливих ризиків платіжних систем, методів управління ними, поняття інформаційної безпеки та створення</p>

	системи захисту, специфіки побудови платіжної системи України.
Література для вивчення дисципліни	<p>Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закон України “Про платіжні системи та переказ коштів в Україні” від 05.04.2001 р. № 2346-III зі змінами 2. Закон України “Про Національний банк України” від 20.05.1999 р. № 679-XIV зі змінами 3. Центральний банк і грошово-кредитна політика: підручник / М.І. Крупка, Є.М. Андрущак, Н.Г. Пайтра та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. М.І. Крупки. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 526 с. 4. Стратегія розвитку фінтеху в Україні до 2025 року. Сталий розвиток інновацій, кешлес та фінграмотність. Національний банк України. Липень 2020. 49 с. <p>Додаткова</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Закон України “Про електронні довірчі послуги” від 05.10.2017 р. №2155-VIII зі змінами 6. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” від 22.05.2003 р. № 851-IV зі змінами 7. Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури, затв. Постановою Правління НБУ 04.02.2014 р. № 43 зі змінами 8. Положення про нагляд (оверсайт) платіжних систем та систем розрахунків в Україні, затв. Постановою Правління НБУ 28.11.2014 р. № 755 зі змінами 9. Інструкція про міжбанківський переказ коштів в Україні в національній валюті, затв. Постановою Правління НБУ 16.08.2006 р. № 320 зі змінами 10. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, затв. Постановою Правління НБУ 21.01.2004 р. № 22 зі змінами 11. Положення про порядок емісії електронних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням, затв. Постановою Правління НБУ 05.11.2014 № 705 зі змінами 12. Положення про електронні гроші в Україні, затв. Постановою Правління НБУ 04.11.2010 р. №481 зі змінами. 13. Правила Системи електронних платежів Національного банку України, затв. Рішенням Ради Платіжної організації СЕП НБУ, протокол від 13.07.2017 р. № 1 зі змінами 14. Правила Національної платіжної системи “Український платіжний простір”, затв. Рішенням Ради Платіжної організації НПС “Український платіжний простір”, протокол від 07.06.2013 № 213/2013 зі змінами 15. Методичні рекомендації з управління ризиками в платіжних системах. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Guidelines_risk_management_ps.pdf?v=4 16. Payment aspects of financial inclusion in the fintech era. Committee on Payments and Market Infrastructures. World Bank Group. April 2020. 74 p. URL: https://www.bis.org/cpmi/publ/d191.pdf <p>Інформаційні ресурси</p> <ol style="list-style-type: none"> 17. Офіційна Інтернет-сторінка Національного банку України. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua
Обсяг курсу	32 год. аудиторних занять. З них 16 год. лекцій, 16 год. практичних занять та 58 год. самостійної роботи
Очікувані результати навчання	Після завершення курсу студент буде: Знати: - суть, значення, види, суб’єктів і правову основу діяльності платіжних систем, поняття, класифікацію та реквізити платіжних інструментів, у тому числі в національній економіці;

	<ul style="list-style-type: none"> - поняття, різновиди та методи управління ризиками платіжних систем; - типи загроз та особливості реалізації політики безпеки платіжних систем; - специфіку проведення міжбанківських розрахунків, суть та особливості функціонування внутрішньобанківських платіжних систем, різновиди систем дистанційного банківського обслуговування клієнтів, особливості емісії, еквайрингу та операцій із застосуванням електронних платіжних засобів в Україні, різновиди та специфіку роботи систем переказу коштів. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> – класифікувати, обґрунтовувати доцільність використання платіжних систем відповідно до конкретних платіжних потреб; – використовувати різні типи платіжних інструментів під час проведення безготівкових розрахунків; – виявляти ризики та впроваджувати запобіжні заходи щодо потенційних кризових ситуацій у діяльності платіжних систем; – використовувати системи дистанційного банківського обслуговування; – аналізувати ефективність роботи внутрішньодержавних платіжних систем та організовувати міжбанківські розрахунки; – проводити платіжні операції через внутрішньодержавні та міжнародні платіжні системи, використовуючи інноваційні платіжні технології.
Ключові слова	Платіжна система, платіжні послуги, платіжні інструменти, оператори послуг платіжної інфраструктури, процесинг, кліринг, оверсайт, банк-емітент, банк-еквайр, еквайринг, авторизація, електронні платіжні засоби, документи на переказ, ВМПС, електронний підпис, СЕП НБУ, НПС “ПРОСТІР”, ризики платіжних систем, безпека платіжних систем.
Формат курсу	Очний
	Проведення лекцій, практичних занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	ДОДАТОК (схема курсу)
Підсумковий контроль, форма	Залік в кінці 3 семестру.
Пререквізити	Для вивчення дисципліни студенти потребують базових знань з дисциплін циклу професійної підготовки “Гроші і кредит”, “Центральний банк і грошово-кредитна політика”, “Банківська система”, “Банківські операції”, “Ринок фінансових послуг”, достатніх для сприйняття категоріального апарату платіжних відносин, розуміння базових принципів внутрішньобанківських, міжбанківських та розрахунків за участю фізичних осіб.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, дискусії, аналіз проблемних ситуацій. Навчання шляхом залучення. Фасилітація процесу навчання.
Необхідне обладнання	Проектор, ноутбук, роздатковий матеріал, навчально-методичні рекомендації

<p>Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)</p>	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - робота на практичних заняттях: максимальна кількість балів 10; - виконання індивідуальних завдань: максимальна кількість балів 60: <ul style="list-style-type: none"> ✓ написання і публікація тез за тематикою дисципліни - 40 балів; ✓ аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій за тематикою дисципліни - максимальна кількість балів 20; - підсумкове тестування: максимальна кількість балів 30; <p>Залік виставляється за підсумками навчання упродовж семестру, максимальна кількість балів 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають індивідуальні завдання (написання та публікація тез, аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій за тематикою дисципліни).</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані на практичних заняттях, за результатами індивідуальних завдань та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до контрольної роботи (підсумкового тестування)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Суть та елементи платіжної системи 2. Якісні характеристики платіжної системи 3. Організаційна структура платіжної системи 4. Види платіжних систем 5. Поняття та види ризиків платіжних систем 6. Управління ризиками та безпека платіжних систем 7. Центральний банк та його функції у платіжній системі 8. Роль комерційних банків у діяльності платіжної системи 9. Небанківські надавачі платіжних послуг 10. Поняття та принципи організації платіжної операції 11. Платіжний інструмент як елемент платіжної операції 12. Міжнародна класифікація платіжних інструментів 13. Платіжні технології 14. Вітчизняна класифікація платіжних інструментів 15. Поняття та характеристика міжбанківських розрахунків 16. Особливості функціонування внутрішньобанківських платіжних систем

	<ol style="list-style-type: none"> 17. Поняття та структура СЕП НБУ 18. Міжбанківський переказ у СЕП НБУ 19. Моделі обслуговування консолідованого коррахунку в СЕП НБУ 20. Поняття та різновиди систем ДБО 21. Телефонний банкінг 22. Система “клієнт-банк” 23. Інтернет- та мобільний банкінг 24. Поняття та види систем масових платежів 25. Учасники систем масових платежів 26. Взаємодія учасників систем масових платежів (на прикладі карткової платіжної системи) 27. Системи масових платежів в мережі Інтернет 28. Поняття та принципи діяльності НПС “ПРОСТІР” 29. Організаційна структура НПС “ПРОСТІР” 30. ЕПЗ НПС “ПРОСТІР”
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після його завершення.</p>

ДОДАТОК

Схема курсу

Тиж./год	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* *лекція, самостійна, дискусія, групова робота)	Література.*** Ресурси в інтернеті	Завдання, год	Термін виконання
Тиж. 1 / 2 год	Тема 1. Загальні засади функціонування платіжних систем <i>Суть та елементи платіжної системи.</i> Нормативно-правове забезпечення функціонування платіжних систем. Операційні механізми проведення платежів. Технологічна інфраструктура. Засоби захисту від несанкціонованого доступу та змін платіжної інформації.	Лекція	1; 2; 5-12; 17	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури, підготувати презентацію/доповідь (за вибором студента), аналітичний огляд наукових публікацій, тези до теми. 10 год.	Тиж. 2
Тиж. 2 / 2 год	<i>Якісні характеристики платіжної системи.</i> Ефективність. Оперативність. Економічність. Надійність. Безпека. Безперервність діяльності. Зручність. <i>Організаційна структура платіжної системи.</i> Платіжна організація. Розрахунковий банк. Оператори послуг платіжної інфраструктури. Учасники платіжної системи. <i>Види платіжних систем.</i> За територією поширення, суб'єктом складом, призначенням, об'єктами переказу, інструментами платежу, режимом розрахунків, термінами і масштабами розрахунків, механізмом організації розрахунків, категоріями важливості.	Практичне заняття: самостійна робота, дискусія, групова робота			
Тиж. 3 / 2 год	Тема 2. Учасники платіжних систем <i>Центральний банк та його функції у платіжній системі.</i> ЦБ як учасник платіжної системи. ЦБ як надавач платіжних послуг. ЦБ як агент з розрахунків. ЦБ як користувач платіжної системи. ЦБ як охоронець суспільних інтересів. ЦБ як гарант остаточних розрахунків. Оверсайт. ЦБ як регулятор у платіжній сфері.	Лекція	1-3; 7; 8; 17	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури, підготувати презентацію/доповідь (за вибором студента), аналітичний огляд наукових публікацій, тези	Тиж. 4
Тиж. 4 / 2 год		Практичне заняття: самостійна робота, дискусія, групова робота			

	<i>Роль комерційних банків у діяльності платіжної системи. Банк платника. Банк одержувача. Банк-емітент. Банк-еквайр. Небанківські надавачі платіжних послуг. Оператори послуг платіжної інфраструктури.</i>			до теми. 5 год.	
Тиж. 5 / 2 год	Тема 3. Платіжні інструменти і технології <i>Поняття та принципи організації платіжної операції. Платіжний інструмент як елемент платіжної операції.</i>	Лекція		Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури, підготувати презентацію/доповідь (за вибором студента), аналітичний огляд наукових публікацій, тези до теми. 30 год.	Тиж. 6
Тиж. 6 / 2 год	<i>Міжнародна класифікація платіжних інструментів. Види переказів. Доручення про перекази в системі SWIFT. Постійні доручення. QR-коди для проведення кредитових переказів. Поштові перекази. Прямий дебет. Вітчизняна класифікація платіжних інструментів. Документи на переказ. Електронні платіжні засоби. Електронні гроші. Платіжні технології. Штучний інтелект та машинне навчання. Блокчейн. Біометричні технології. Хмарні технології. Інтернет речей. Відкритий банкінг. Миттєві платежі. Цифрові валюти центральних банків</i>	Практичне заняття: самостійна робота, дискусія, групова робота	1; 4; 10-12; 16; 17		
Тиж. 7 / 2 год	Тема 4. Системи дистанційного банківського обслуговування <i>Поняття та різновиди систем ДБО. Класифікація технологій ДБО. Традиційний банкінг. Віртуальний банкінг. Телефонний банкінг. Послуги контакт-центру банку.</i>	Лекція		Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури, підготувати презентацію/доповідь (за вибором студента), аналітичний огляд наукових публікацій, тези до теми. 5 год.	Тиж. 8
Тиж. 8 / 2 год	<i>Система “клієнт-банк”. послуги та сервісні функції системи. Клієнтська частина системи. Банківська частина системи. Інтернет банкінг. Мобільний банкінг. Різновиди мобільного банкінгу. Мобільні додатки.</i>	Практичне заняття: самостійна робота, дискусія, групова робота	9; 10; 17		
Тиж. 9 / 2 год	Тема 5. Системи міжбанківських розрахунків. СЕП НБУ <i>Поняття та характеристики міжбанківських розрахунків.</i>	Лекція		Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури, підготувати презентацію/доповідь (за	Тиж. 10

Тиж. 10 / 2 год	<i>Особливості роботи внутрішньобанківських платіжних систем. Суть та організаційна структура СЕП НБУ. Учасники СЕП НБУ. Міжбанківські перекази в СЕП НБУ. Моделі обслуговування консолідованого коррахунку в СЕП НБУ.</i>	Практичне заняття: самостійна робота, дискусія, групова робота		вибором студента), аналітичний огляд наукових публікацій, тези до теми. 10 год.	
Тиж. 11 / 2 год	Тема 6. Системи масових платежів. Національна платіжна система “Український платіжний ПРОСТІР” <i>Поняття та види систем масових платежів. Учасники систем масових платежів та їхні функції.</i>	Лекція	3; 11; 14; 17	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури, підготувати презентацію/доповідь (за вибором студента), аналітичний огляд наукових публікацій, тези до теми. 10 год.	Тиж. 12
Тиж. 12 / 2 год	<i>Принципи діяльності та організаційна структура НПС “ПРОСТІР”. Електронні платіжні засоби НПС “ПРОСТІР”.</i>	Практичне заняття: самостійна робота, дискусія, групова робота			
Тиж. 13 / 2 год	Тема 7. Системи масових платежів в мережі Інтернет <i>Поняття, види та особливості українських сервісів онлайн платежів. Portmone. IPay. EasyPay. LiqPay.</i>	Лекція	3; 17	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури, підготувати презентацію/доповідь (за вибором студента), аналітичний огляд наукових публікацій, тези до теми. 10 год.	Тиж. 14
Тиж. 14 / 2 год	<i>Різновиди та характеристика міжнародних платіжних сервісів. PayPal. Skrill. Payoneer.</i>	Практичне заняття: самостійна робота, дискусія, групова робота			
Тиж. 15 / 2 год	Тема 8. Ризики та безпека платіжних систем <i>Поняття та види ризиків платіжних систем. Фінансові ризики. Нефінансові ризики. Управління ризиками та безпека платіжних систем.</i>	Лекція	3; 15; 17	Опрацювати відповідні розділи рекомендованої літератури, підготувати презентацію/доповідь (за вибором студента), аналітичний огляд наукових публікацій, тези до теми. Підготовка до підсумкового тестування. 10 год.	Тиж. 16
Тиж. 16 / 2 год	<i>Поняття інформаційної безпеки та етапи створення системи захисту. Типи загроз та реалізація політики безпеки платіжних систем.</i>	Практичне заняття: самостійна робота, дискусія, групова робота			